

SÁRKÖZI MÁTYÁS
Az első év

A kezdet volt a hőskor. Párizs az ő Bakonya, London az én dzsungelom. A képtelen utcaképek, a végtelen tenger, a zöldek, a szürkék, a téglavörösek, a szavak – igen a szavak – s a tájak ízelgetése. A képtelen ízek betájolása. Minden négyszögletes, de a sarkán kissé lekerekített – mint egy költő mondotta. A szavak, azok is lekerekülnek, a befogadott képek, vizuális élmények kisarkosodnak. A szavak mennyisége még befogadhatatlan. „Not my fault” – de bizony a te májfoltod az, бүdös! És a vörös földalatti (azóta az is megöszült) szétnyíló, összecsapódó automata ajtaján a stencilezett felirat: „DO NOT ALIGHT FROM MOVING TRAIN” – hohó! Már a pór is olykor Sámsonnak alítá önnönmagát. S az a big fuss, amit mindenből csinálnak. Belőlem bizony nem!

Lődörgés, ödöngés, kószálás a nyüzsgő utcákon: vörös masztodonok a buszok. Barna: csokoládé, négerék, hinduk. Sárga: a banán és a kínaiak (utóbbiak nem is). A sarki bódében, mint a Lövölde téren a főtt tengerit, itt a főtt tengeri herkentyűket ajánlják sóval, ecettel: kokisz és maszisz. Lesz belőlem, tengerésznép közé vegyült tengeribeteg? Koki és maszi-evő? Sör-issza? Viszkiző? Hisztiző? Nyoma-veszett Burinyi? Na, majd én megmutatom nektek, hogy ez sem, az sem, hanem az ami.

A gyepen hanyatt hamarosan kiderül (egy kis időre az ég is), hogy itt más a fű konzisztenciája, a rágcsalt fűszál íze; mások a perjék s a cserjék, Weöres és Krúdy lefordíthatatlan – de amúgy jobban érdekli az embereket a benzinhiány, vagy Tanganyika és Nyasszaföld, mint az, hogy a kökényt a dér megeste.

És más itt az égbolt, meg a pékbolt, meg a régvolt. Ezek a pléh-szürkén, vágóhíd-vörösön felnevelt angolok valamilyen oknál fogva az erős nárcisz-sárgát is kedvelik. Olykor felkeverik az égre, vajvastagon nyomják a plakátjaikra, rákenik a kis házuk kapufélfájára.

Húsz évem során lélegeztem már ilyet, olyat, amolyat: Selypen, a tánc után poros-izzadtságos-vaníliásat; Aggteleken, a cseppkőbarlang mélyén karbidosat; másutt tejszagút, ganészagút, hűvös budiszagút, pesti pinceablakszagú dohosat, felázott-falú szobában revezet, s általában keveset. De most elszántam magam, hogy sokat fogok lélegezni; sós- és hangyaszagú tengeri levegőt, frissen nyírt fű szagát, a meleg téli éjszakák londoni sörmaláta-illatát – csak a birka-faggyúszag otromba étkezdei kitolongása ellenében fogom be az orrom.

Keménykalapot se hordok. Esernyőt igen, mert itt ötnaponta van negyvennapos országos eső, sztedi drizl és olykor az utakon ájszi pacsik. Ugye, kegyed is emlékszik Mrs. Pingwin, hogy hasonló augusztusunk volt 1923 decemberében? Akkor sem láttuk a napot hetekig és keménykalapos adófelügyelők hullottak az égből, miként Magritte közismert kanavásán. De a Times egy levelezője szerint már megszólalt az első idej kakukk. (No persze, azt dalolta, hogy: kukkú, mert itt a cinke sem mondja, hogy „nyitni-kék”, vagy „kicsi-csúr”, csak füttyöget össze-vissza. S a harkály sem kopog, mert legtöbb helyt manapság ding-dong-csöngő járja.)

Első emlékem a tengerről döbbenetes volt. Morpeth felől bicikliztem, szemerkélő esőben (sztedi drizl), párolgó gúnyában, New Biggin felé; dombra fel és dombról le; taposnyiku pedálkú. S a szürke út felett, a szürke ég alatt, két szürke domb közé feszülve, egyszer csak kilométer-magasan feltolult a firmamentre valami hatalmasan súlyos szürke betontömeg. Felső pereme abszolút vízszintessel határolta el a világosabb ég-szürkét a sötétebb víz-szürkétől. Ez volt New Bigginnél a tenger. Nyugodt, hullámtalan, hatalmas és erős: sehol egy sirály, sehol egy hajó. Partja szürke iszap, rajta elhullajtott kő és széndarab, mint Borsos tópartján.

Több hónapon, azt hiszem, egy egész nyáron át álltam ott a szemerkélő esőben, gőzölgő gúnyában, a kerékpár kajla kormányát fogva és megbabonázva néztem New Bigginnél a tengert. Szájam sarkán kis mosoly, homlokom enyhe ráncban. Az égen egy kandalló rajzolódott ki, keretében csinos gáz hőszugárzó, két-izzótestes, pénzbedobásra működő.

– Na de aztán most hogyan s miként, rőtbarba tehén? – kérdezte Mrs. Pingwin s én rossz fogú, gimnasztyorka-szagú, sok mindenben átment honfitársaimra gondoltam. A hölgy abban a hiszemben (nem is az én hiszemben), hogy némi vagy némi biztatásra van szükségem, átkarolva az államot hozzátette: We like you, you refugee-chaps!

– I fancy you too, Mrs. Pee – válaszoltam és valóban úgy éreztem, hogy ráköülhetnék egy pennyt.

Félix a ghánai padlizsán negyed hat óta magyarázta a market mummy-k politikai szerepét a forró Afrikában. A hőszugárzó rácsán zoknik száradtak. Akkor döntöttem: többé én sem mondom el a Rádió ostromát, csak annak, aki kérdi. Már különben is eredetiben olvastam Dylan Thomast, a munkaengedélyem hivatalos szövegét; bár a cantokat csak félig értettem, Pound kezdetben csak half a Pound volt. A Zugliget és a Józsefváros távolodott, közeledett. A teleobjektív csak olykor-olykor volt tele: ürült. Végéhez közelített az első esztendő.

London, 1980.

(Nyugati Magyar Széppróza Antológiája, EPMSZ, 1982)